

# ՓԱՅԼԱԿ

Քաղաքական, հասարակական ու գրական լրագիր

ԼՈՅՍ Է ՏԵՄԵՆՈՒՄ ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՀԻՆԳՉԵՐԹԻ ՕՐԵՐԸ

Տարեկան գինը — 3 ռուբլի, 1/2 տարեկանը — 1 ռ. 50 կ.,  
1 ամս. — 35 կ.

ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐՆ ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին՝ առաջին երեսի վրայ—20 կոպ, վերջին ,, ,, —10 ,,

Հասցէ՝ Шуша, Редакция газеты „Пайлак“. Ганджунцев. ул. домъ Костандова. Schoucha, rédaction du journal „Phailak“.

ԲԱՅԻԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

## ՓԱՅԼԱԿ

Քաղաքական, հասարակական ու գրական լրագիր լոյս է տեսնում առ այժմ շաբաթական երկու անգամ

Բաժանորդագիրն է. տարեկան 3 ռ. կէս տարեկանը—1 ռ. 50 կ. ամսական —35 կ.

ՇՈՒՆՆԵՐՆԵՐԻ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Մեր Հասցէն՝ Шуша, редакція газеты „ПАЙЛАК“.

ԱՊՍՈՒՄ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՁԷ ԸՆԴՈՒՆԻՈՒՄ

ԼԵՀԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Պատերազմն ասպարէզ նետեց ամբողջ Եւրոպայում մի շարք ազգային հարցեր, որոնք մինչև այդ, տակաւին նորերս, ընթացիկ մասնաւոր ընդհանուր քաղաքականութեան տեսակէտից թուում էին «ապագայի երաժշտութիւն»։ Բազմաթիւ կնճռոտ հարցեր, որոնք լայն հասարակական խաւերում չէին յարուցանում իրենց արժանի հետաքրքրութիւնը, այսօր կատարող դէպքերի ծանրութեան ներքոյ գամեցին իրենց վրայ հանուր ուշադրութիւնը։ Այսպիսի հարցերից մէկն էլ, լեհական ազգային խնդիրն էր. մի խնդիր, որ ունի իւր վերին աստիճանի խրատական պատմութիւնը բոլոր այն ազգութիւնների համար, որոնք, ինչպէս լեհերը, գուրկ են եղել իրենց ազգային ներքին կեանքն ինքնուրոյն տնօրինելու իրաւունքից։

Այսօր, ինչպէս յայտնի է, Գերագոյն Զօրահրամանատարի հրաշակաւոր և արդէն պատմական մեծ նշանակութիւն ստացած կոչով միանգամայն վերջ է տրուում այն դրութեանը, որ ստեղծւել էր քաղաքական աննպաստ պայմանների շնորհիւ լեհերի համար։ Այդ կոչով ռուս-լեհական պետական-իրաւական յարաբերութիւնների արմատական փոփոխութիւնը ըսկզբունքով ընդունւած ու յայտարարւած է։ Գերագոյն Զօրահրամանատարի կոչում նկատի է առնւած նախ լեհական այն հողերի բազդի որոշումը, որոնք գտնուում են Գերմանիայի և Աւստրիայի սահմաններում, այն է՝ «լեհ ժողովրդի կենդանի մարմնի յօշոտւած մասերի» յարութիւնը։

Եւ ահա այդ փայփայած, երազած վայրկեանը, որին սրտատրոփ սպասում էին լեհերն այժման եր-

կար ու ձիգ ծանր տարիներ, արդ իրականութիւն է ստանում, իւր առաջի գործնական քայլն է առնում. այսպիսով մի տեսակ վաւերացում է Գերագոյն Զօրահրամանատարի կոչը։ Նշանակել է յատուկ ռուս-լեհական յանձնաժողով՝ լեհ-հասարակական գործիչներից և ռուս-պետական ներկայացուցիչներից, որ սկսել է իւր նախապատրաստական աշխատանքները, խորհրդակցելով այն ձևերի ու միջոցների մասին, որոնք պիտի ստեղծեն ապագայի լեհաստանը «ազատ իւր դաւանութեամբ լեզուով ու ինքնավարութեամբ»։ Անշուշտ այդ բոլոր լեհական հարցերի լուծումը պիտի լինի ոչ թէ վերոյիշեալ յանձնաժողովում, այլ կախած է բացառապէս պատերազմական գործողութիւնների վախճանից ու միջազգային այն դրութիւնից, որ կստեղծւի ապագայ հաշտութիւնը կնքելու մօմենտում։

Սակայն վերոյիշեալ յանձնաժողովն ունի խիստ մեծ ու խրատական նշանակութիւն։ Մի կողմից մենք տեսնում ենք, որ ռուս կառավարական շրջաններն իւրացրել են այն հայացքը, թէ ապագայ լեհաստանի վերաշինութիւնը չի կարող իրականանալ առանց լեհ ժողովրդի ներկայացուցիչների մասնակցութեան։ Միւս կողմից՝ մեր աչքի առջև է մի փաստ, թէ ինչպէս զգոյշ, խելացի ու հեռատես քայլերով են մօտենում լեհ ժողովուրդն ու նրա ներկայացուցիչներն իրենց առաջադրած հարցերին ազգային վերաշինութեան գործում. մի ժողովուրդ, որի երեք հատւածները ստիպւած են ներկայումս կուել պատերազմի դաշտում երեք պետութիւնների՝ Ռուսաստանի, Գերմանիայի և Աւստրիայի շարքերում։

Լրագիրները տեղեկացնում են, որ

ռուս-լեհական յանձնաժողովին լեհ ներկայացուցիչները գալիս են արդէն պատրաստի ու մշակւած ծրարագրով։ Այդ վերջին հանգամանքում արտացոլել է լեհ ժողովրդի քաղաքական հասունութիւնը, նրա կուլտուրական զարգացումը, որ, ընդհանրով մօմենտի պատմական նշանակութիւնը, կարողացել է «միացեալ ու միաբանեալ» լեհաստանի գաղափարը սրբագործել։

Լեհ աղբիւրների հաղորդագրութեան նայած, լեհաստանի բոլոր տիրապետող հասարակական հոսանքները, գաղափարական ուղղութիւնները, քաղաքական կուսակցութիւնները մասնակցել են համերաշխութեան սկզբունքի վերայ յենւելով՝ յանուն իրենց հայրենիքի ու ժողովրդի ապագայ բազդի՝ այդ ծրագրի մշակման պատասխանատու գործում։

Ոչ թէ այս կամ այն ուժեղ, մենաշնորհով օժտւած կուսակցութիւնը. ոչ թէ այս կամ այն ինքնակոչ անհատ-գործիչներն են հանդէս եկել իրենց նեղ, ուրոյն տենդենցներով ու ծրագիրներով, իրենց անհամբերատար դիրքով դէպի այլապէս մտածողները, այլ միահամուռ ժողովրդական կապը, հասարակական համայն տրամադրութիւնն ու համագործակցութեան ոգին։

Դա մի մեծ, հսկայ յառաջդիմական քայլ է, որ արել է այսօրայ լեհ ժողովուրդը։

Դա մի խրատական դաս է, նա և մեզ, հայերիս համար, որոնք դեռ շատ բան ունին սովորելու լեհերից ներկայ պատմական մօմենտներում։

ՁԵՄՍՏՎՈՆ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Տարիներ ի վեր խօսելի ու գրելի է կովկասում զեմստօ մտցնելու մասին. տարիներ ի վեր շեշտւել է զեմստօի կարիքն ու անհրաժեշտութիւնը կովկասի համար, կովկասեան բոլոր ժողովուրդների հասարակական գործիչների կողմից, բայց կառավարական բարձր շրջանները ինչ-ինչ պատճառներով բացասական վերաբերմունք են ցոյց տրուել, նոյն իսկ անբարեացակամ տրամադրութիւն դէպ այդ խնդրի։ Սակայն զեմստօի հարցը կովկասի համար այնքան հերթական է, նշանակալից և ժամանակի պահանջ, որ ամեն անգամ նա հրապարակ է եկել, երբ առիթ է եղել ի մի գումարելու կովկասեան հասարակական տարրերի այս կամ այն գրուպային։ Նա հանդէս է եկել գիտական և քաղաքների համագումարներում, ազնականներ և քա-

ղաքային դոմաների ժողովներում, կառավարական խորհրդակցութիւններում, նոյն իսկ պետական դոմայում։ Զեմստօի իրականացումն անհրաժեշտ համարւեց նաև կովկասի քաղաքների IV համագումարում։

Սակայն ոչ մի ժամանակ զեմստօի կարիքն այնպէս սուր և հրամայական կերպով զգալ չէ տւել իրեն, ինչպէս վերջին ժամանակներս, երբ պատերազմի պատճառով հասարակական խաւերի միահամուռ գործունէութեան պահանջն արսիւծայի գործութիւն է ստացել մի կողմից և միւս կողմից այլ և այլ անբարեացակամ պայմանների ու հանգամանքների շնորհիւ տնտեսական տագնապը դամոկլեան սրի նման կախւել է գիւղացի ազգաբնակչութեան գլխին։ Առանց այն էլ սոցիալական-հասարակական բնագոյով աղքատ մեր գիւղացիութիւնը նիւթական սոսկալի պայմանների պիտ ապրի, մանաւանդ եթէ պատերազմը շատ աւելի երկարի, եթէ միջոց և նւարաւորութիւն չտրւի նրան կազմակերպելու հասարակական շտեմարաններ, սպառողական խանութներ և կանոնաւոր հիմքերի վրայ դնելու փոխադարձ օգնութեան խնդիրը, իսկ նման խնդիրների առաջ և ամենից լաւ լուծել կը կարողանայ զեմստօի հիմնարկութիւնները։

Ներկայ մօմենտի լրջութիւնը և կովկասի զեմստօի խնդրի անհրաժեշտութիւնն ու անյետաձգելի լինելն ի նշկատի ունենալով Թիֆլիսի քաղաքային դոման-որոշումն է կայացրել յուլիսի 22-ին դիմել ժողովրդական ներկայացուցիչներին, որ նրանք պաշտպանեն այդ խնդիրը Պետական Դոմայում և խորհրդում։ Այդ որոշման հիման վրայ Թիֆլիսի քաղաքապետը դիմել է Պետական Դոմայի և խորհրդին նախագահներին, կովկասեան պատգամաւորներին և այլոց և խնդրել է, որ նրանք արտայայտիչ հանդիսանան կովկասեան ժողովրդների մտքերի, ցանկութիւնների և իդէերի զեմստօի նկատմամբ թէ որքան սուր կերպով է զգացւում այդ կարիքը կովկասում, ցոյց է տալիս դիմում—նամակի հետեւեալ կտորը, «Քաղաքացիական պարտքը մեզ ասել է տալիս, որ զեմստօի հիմնարկութիւնները մեզ այնքան կարևոր են, որքան օգն ամեն կենդանի արարածի զարգացման համար։ Առանց այդ հիմնարկութիւնների մեր կեանքը կաշկանդւած է և գուրկ զարգանալու հնարաւորութիւնից»։

Անշուշտ, Թիֆլիսի քաղաքային դոման մենակ չի մնայ, նրան կը ձայնակցեն կովկասի այլ և այլ կողմերից՝ զգալով այդ խնդրի կարևորութիւնն ու անհրաժեշտութիւնը և կովկասի ձայնն այս անգամ, հաւատում են, լսելի կը լինի պետական բարձր հաստատութիւնների և կառավարութեան կողմից։

Նորայր



ԱՐԶԱՐՁԱԿ ԶԱՍՏ ԿԱՇԻՆԵՐ

Դա էլ մի ընդունակություն է, երբ

մէկի երեսին են տալի իւր դատարարական իրաւունքները, իւր պաշտօնը գործերը, յանցաւոր վերաբերմունքը դէպ իւր պարտականութիւնները:

Խորհրդաւոր ու յամառ լուծիւն է պահում. կարծես ոչինչ չի լսում, ոչինչ չի հզիւ:

Ձկան պէս բերանը ջուր է տոնում, համբանում:

Մի ընդունակություն, որ ներկայումս գոյութեան կուսի անհրաժեշտ պայման է դարձել մեր հասարակական հիմնարկութիւններից շատերի համար. երկրորդ ընդթել գանազան հասարակական ու ինքնակոչ ազգային գործիչներին:

Օրինակներ էք ուզում. հագարնեւոյ կարելի էր բերել հայ իրականութիւնից:

Յոյց տւէք մի ընկերութիւն, որի մասին տարիներ շարունակ այնքան պրեն բոլոր թերթերն անխտիր, այնքան երեսին գանեն ինչպէս, Բագի Հայոց Կուլտուրական Միութիւնը:

Բայց որը Զաքարիայի լուծիւնը ըսկըզբունք է իրեն դարձրել. իբր ոչինչ չպատահած, «աշխարհից բխաբար» շարունակում է իր անվերջ ճին երգը:

И въ усь себѣ не дуетъ!...

Արդեօք յիշներ այստեղ բազմաթիւ ազգային-հասարակական և պարոցական-եկեղեցական ասպարէզը գրաւած մեծ ու փոքր, աշխարհիկ ու հոգևոր գործիչներ:

Որոնք միայն թող են փչել հասարակութեան աչքին, քանդակ-մեղքեր են իրենց յանձնարարած գործերը, խաբել միամիտներին, դրամական հաշիւները ստուգների վրայ գրել...

Մի խօսքով, որոնց միակ առաքիւնութիւնն եղել է այն, որ չեն լրացրել աշխարհիս եօթ մեղքերից ցուցակը: Եւ երբ նրանց աչքն են խոթում իրենց արարքները, բացատրութիւն ու հաշիւ պահանջում, կամ երբ համբերութիւնը հատած առաջարկում են, որ

Թ Ե Ր Թ Օ Ն

\*\*\*

Ես անապատն եմ ամայի, աւեր... Իմ էութիւնը աւազն է անկեանք...

Դու բընքոյ՜ գարնան ծաղիկ ես փարթամ

Իմ աւազներում կայրուիս, կը թօշնես...

Դընա, հեռացիր...

Ես փոթորիկն եմ հրապարտարների եւ իմ համբոյրը կայծակն է այրող...

Դու խաղաղ զեփիւն՝ անհար, սիրաշունչ

Ես քեզ կը խեղդեմ իմ կատաղած շնչով...

Անցիր, մոռացիր...

Ես երկրին օտար անյայտ ապրումի Ազատ կոչնակն եմ հուժկու և հպարտ...

Դու անփոթ կեանքի երգն ես միալար:

Դու կանյայտանաս, հէնց որ երևամ...

Դընա, հեռացիր...

Ես, դու յաւիտեան օտար ենք իրար ես՝ անեղ որոտ, դու՝ շքեղ երազ

Ինձ հաւասարել երբէք չես կարող ես անհաշտ կըռիւ, դու միշտ հաշտութիւն...

Անցիր, մոռացիր...

Գր. Ներսիսեան

\*\*\*

Թէ իմ ցաւաւորանք անապատայր, հոգու

հեռանան ասպարիղից:

Դուք կարծում էք, որ նրանք նորահարսի պէս կաս-կարմիր կը լինին, in flagrante բռնած յանցաւորի պէս մեղա կը կանչեն:

Ինչպէս չէ:

Ձրեց դուքս եկած սագի նման, նըրանք միշտ չոր կը լինեն, միշտ մաքուր, միշտ թեւերն ուրախ թափահաւորող...

Ահա թէ ում է ուղղել հայ ժողովրդական իմաստութիւնը. «Երեսին թըքում են, ասում է՝ անձր են քալիս»...

Դա մի ընդունակություն է, որ յատուկ է հասարակաշին, բացարձակ հասարակաշին ունեցողներին:

Դպրոցում մեզ, փոքրիկներին, սովորեցնում էին, որ փիղը բոլոր կենդանիների մէջ յայտնի է իւր հասարակաշինով, այդ կաշի բութ զգացողութեամբ: Եւ մեզ, աշակերտներին, ցոյց էին տալիս մի պատկեր, շարժւոյ նկար, թէ ինչպէս Հնդկաստանում փղավարը նստած փղի գլխին ու զինւած մեծ մուրճով, խփում է այդ հասարակաշին անասունի գագաթին և այնպէս զեկավարում նրա գնացքը: Մուրճը, հասարակաշին ունեցող այդ կենդանու երանակըն է եղել:

Եւ հասարակաշին փիղն այնուամենայնիւ մուրճի հասցրած հարածները զգում է, ըստ այն էլ ուղղում իւր քայլերը:

Իսկ մեր հասարակաշին ունեցող բազմաանիւններն ու երկտանիւններն այդ էլ չեն զգում:

Այնքան հասարակաշին, բացարձակ հասարակաշին:

Հասարակաշին է, որ ոյժ ու համարձակութիւն է ներշնչում նրանց՝ հանգիստ անտարբերութեամբ, ցինիկ արհամարանքով պնդել:

«Բանիդ կնց, էլի շատ կը գրեն, էլի շատ կ'անն. թվ է նրանց ուշադրութիւն դարձնողը»:

Եւ ինքնագոհ հասարակաշին ոչ մի հարած չի զգում:

Սեղծը՝ նա կորցրել է իւր զգայութիւնը. նա գտել է այդ հարածներին պատասխանելու, հակազդելու ընդունակութիւնից:

Դա է նրա պոյութեան կուս այն մեծ

Թախծոտ երգերը գտնեն անապատում:

Չար մարդկանց սրտում, թէ հազար սրտեր հազար անկիւնից վեհ կարեկցութեան սրբին գանալից

Արցունքն իմ աչից, Դարձեալ իմ հոգին պիտի տառապի,

Դարձեալ իմ երգում թախծոր կապրի...

\*\*\*

Թէ հազար բերան, հազար անկիւնից Ընդմիշտ, անդադար երգեն ինձ համար

Այ վարդ ու գարուն, Եւ հազար սրտեր իմ տխուր երգից

Լինեն միշտ ընկեր, լինեն դաշնակից

Իմ վշտոտ հոգուն, Դարձեալ տառապանքն ու երգը թախծոտ

Կապրին միշտ, յաւէտ իմ հոգում արնոտ...

Լ. Վարդուհի

Շուշի

«Թ Լ Օ Ր Ա»

Դրամատ. էտիլը երկու պատկերով

Գործող անձինք

Հրանտ, Ֆլորա (նրա կինը), Սուրեն

Ա. պատկեր.

Մի կիսախաւար հարուստ սենեակ: Գրատախտակներ, բազմոցներ... Խորքում դաշնամուր... ղոնքերի մօտ կանգնած է Ֆլորան:

Ֆլորա (մենակ), Յիշում եմ որպէս չըբացող տեսիլ

զէնքը, միջոցը:

Իւր հասարակաշին, բացարձակ հասարակաշին...

Նիմանդ

Ա.ՊԱՊԱՅԻ ՀԱՄԱՐ...

Մեր կրթական գործի ուսումնասիրողը և առհասարակ հայ կուլտուրայի պատմութեան ուսումնասիրութեամբ հետաքրքրուող ապագայում, հարկադրաբար կանգ պիտի առնէ մի անլուծելի և գլխապատառ դիլեմայի առաջ: Մի կողմից հայերն ամենուրեք հոշակւած են և հոշակուում են օտարների առաջ որպէս առաջաւոր Ասիայի կուլտուրայի գերակշիւ, բայց միւս՝ կողմից, երբ նայում ենք մեր կրթական-կուլտուրական գործերի ընթացքին, դուքս է գալիս, որ դեռ վաղ է այդպիսի միասիւս յանձն առնել ուրիշների նկատմամբ: Որտեղ է կըր այս կարարական շրջանից, թվ է մեղաւոր և կամ թվ է արդար: Մեր տնտեսային կրթիչ-բարեկարգիչները՝ նման ղեպերում սովորութիւն են դարձրել՝ առաջ քաշելով հայ ժողովրդի անմիաբանութիւնը, տգիտութիւնը, չկամութիւնն ու հախաձեքը և այլ վախճաններով ոչ միայն «պարզերես» դուքս գալ, այլ և մեղադրողի դերում: Թոււմ է թէ, այլևս խօսել ժամանակակիցների համար ոչ մի միտք չունի, որովհետեւ, մեր պատասխանատու հիմնարկութիւնները ոչ մի տրամադրութիւն չունին դասեր առնել անցեալի փորձերից և սեպհական անգորութիւնը խոտովանելով թողնել ասպարէզը, որ ձեռնառու էլ չէ... Ներկայ յօդւածով մենք յաւակնութիւն չունենք մեր ձայնը լսելի դարձնել նըրանց, որոնք կամովին խոթեան են դատապարտել իրենց. այլ կամենում ենք մեր փոքրիկ հիմնարկութիւններից մէկի խրատական պատմութիւնից մի էջ արձանագրել՝ ապագայի համար...

Ոչ ոքի չենք մեղադրում և չենք էլ արդարացում, այլ արձանագրում ենք այնպէս, ինչպէս որ կայ, երբակացութիւնը թողնելով բոլոր նրանց, որոնք ներկայ կարգերի պահպանման մէջ չեն շահախնդրւած:

Իմ երջանկութիւնը կըլնուեց վըշտից, երբ ես ոտք դրի այս տան գոնքին...

Ոսկի կապանքով ինձ շրթախիցին... Հոգուս եղեմը զժողք դարձրին...

Ու մենակ այստեղ որպէս բանտարկեալ Հըսկում եմ շան պէս այս տունը հարուստ...

Որպէս իմ ապրած անվշտ օրերի երազ յոյգերի, մեռած յոյսերի,

Մարած յոյսերի իմ ջահէլ սիրոյ խամրած վարդերի յաւէտ անկենդան...

Մահաթոյն չիրմին...

Յիշում եմ այստեղ այս փարթամութեան մէջ

Առաջին անգամ ես արտասուեցի,

Առաջին անգամ ես հեկեկացի...

Եւ անդարձ կորած իմ սիրոյ սուգով սիրտըս սևացաւ...

Ֆլորա և Հրանտ.

Ֆլորա.

Օ՛, ես մենակ եմ այս շրջապատեան մէջ էլ ոչինչ թողիչ չըկայ ինձ համար...

(Ներս է մտնում Հրանտը).

Հրանտ.

Բարի երեկոյ սրտիս թագուհի...

Ֆլորա.

Բարի երեկոյ...

(Մէկը փողոցից երգում է). եկաւ գարուն... այ, իմ սիրուն, Միրած, չըբնաղ վառ աղջիկ. Բացին զըւարթ աւան, նախշուն Հեզ վարդերն ու ծաղիկ... եկաւ գարուն... Նոր կեանք բերաւ: Կանաչապատ սարերին, իմ սև սրտին արիւն բերաւ

Դպրոցների վերաբացումից յետոյ Բ. Հ. Կ. Միութեանը յաջողում է վարանդայի Սօս գիւղում դպրոց հիմնել, խոտտանալով ամեն ասրի մի որոշ գումարով նպաստել: Գիւղացիները երկար դիմադրում են, բայց Կուլտուրական Միութիւնը ես պակաս «անողորմ» չէ, երբ հարցը վերաբերում է Միութեան մեծախօսութեանը և ահա այստեղից սկսում է զժխտութիւնների շարանը:

1909/10 ուս. տարւայ միակ դասաւորուպ. Միսակ Պետրոսեանը տարին վերջանալուց յետոյ չէ կարողանում ըստանալ իր ունեկի մնացորդ 50 ր. որ պիտի ստացէր դպրոցի «բարերար» Բ. Հ. Կ. Միութիւնից:

1911/12 ուս. տարւայ ուսուցիչ պ. Միքայէլ Տէր-Յովհաննիսեանը թողնում է դպրոցը, անկարող լինելով ստանալ հոգաբարձութիւնից՝ ունեկից մնացած 100 բուրլին, որ պիտի գանձէր ծխական տուրքից:

Պ. Միսակ Պետրոսեան դատաստանական կարգով պատասխանատուութեան է կանչում հոգաբարձունք՝ պ. պ. Սողոմոն Գրիգորեանին և Սարուխան Դադասեանին:

Պ. Միքայէլ Տէր-Յովհաննիսեանը դարձեալ նոյն կարգով դատարան է է բերում հոգաբարձունքի՝ հայր Յակոբ քահ. Բաղդասարեանին և պ. պ. Գրիգոր Տէր-Մեսրոպեանին և Արշակ Դասպարեանին:

Պ. Միսակ Պետրոսեանի ունեկի մնացորդ 50 բուրլու համար պատասխանատու Բ. Հ. Կ. Միութիւնը հոգաբարձութեան աղերսանքները թողնու է անհետեանք:

Ժողովուրդը հրաժարում է վճարել պ. Միք. Տէր-Յովհաննիսեանին հասնելիք 100 բուրլի ծխական տուրքը, օրինակ վերցնելով կուլտուրա տարածողների «աշխարհահրէշակ լուծիւնից» և օգտուելով այն հանգամանքից, որ նման որոշումների իրականացման համար պահանջող համախօսականը կազմւած է եղել տնտեսային պոլիտիկոս-խիկարների ձեռքով, առանց օրինական ընթացք տալու:

Հոգաբարձութիւնը ծխակ. տուրքի գանձման գործում շրջանի հաշտարար

Տանջանք ու լաց անմեկին...

Եկաւ գարուն... Ինձ փուշ քեզ վարդ նա պարգեկց լիսոտա...

Ինձ սև շիրիմ, քեզ կեանքի դուռ նա իր թեկն լուռ բերաւ...

Փլորա.

Այն թվ է, Հրանտ, փողոցում երգում եւ ինչու այսօր և ոչ թէ վաղը,

Կամ մի քիչ առաջ... մենակ լինելի ես կարտասուէի նրա երգի հետ...

Հրանտ.

Աշխարհի խնթն, մի ջահել տըղայ, Այն մեր փողոցում երգեց ու անցաւ,

է՛, ով կիմանայ վըշտերը նըրա՛ն.

Իր վըշտերի հետ զընաց հեռացաւ...

Բայց թող Ֆլորա... էլ դու մի խօսիր Ինձ վատ եմ զգում, երբ դու ես խօսում

Նըւագիր միայն... Նըւագիր սիրոյ Մեծ յողթանակիւս՝ քո կեանքի երգը...

Քեզ ինչ թէ դուքս մի խելառ տըղայ Ուզում է խօսել ամայութեան հետ...

Բոլորն էլ գիտեն, որ նա խնթ է լուկ. էլ մի խօսիր դու... երգէ՛, նըւագիր...

Ֆլորա.

Դու այստեղ չէիր, երբ որ երգեցի Եւ այդ շատ լաւ էր. ես շատ եմ սիրում

Երբ իմ տըրտունջը քարացնող մութում Մեռնում է մենակ միշտ անպատասխան Օ՛, երբէք, երբէք ես քեզ մօտ չեմ լայ

Թող սիրոյ սուգըս լինի անվըկաւ...

Հրանտ. Քեզ մօտ ես չեմ լայ, բայց կըծիծաղեմ... Ջահել ձեռնուռ ծիծաղը գիտես, Որքան և անկեղծ...



միջնորդի աջակցութիւնն է խնդրում: Միջնորդը, անուս է բանաւոր կարգադրութիւն, ունենալով իր հիմունքները, որոնք արդարացի էին:

Գիւղական հասարակութեան տանուտէր Աղալար Համգայեանը անյարմար է համարում վճռական միջոցների դիմել առանց գրաւոր հրաման ունենալու:

Դատարանի որոշման համաձայն գատաւարական պրիստաւ Բարանովսկի կատարողական թերթի զօրութեամբ ցանկանում է «գրել» հոգաբարձուների միակ կարողութիւնն՝ տանու գրաստները...

Շրջանային տեսուչ հայր Սուրէն արեղան պարզ նկատելով հոգաբարձութեան անմեղութիւնը, ժողովրդի «անկուտուրականութիւնը» պատժելու մարով երեւի, առաջարկում է «լերգրել» զարոցի գոյքը և բաւարարել ուսուցիչների պահանջը возложениемъ судебныхъ и за ведение дѣла издержекъ.

Սուր ծխ. զարոցի գատաւարական գոյքը՝ 12 նստարան, 1 վառարան, 1 զանգ, 1 սեղան, մի գրատախտակ, գնահատւած ընդամենը 120 ռուբլի, պահ է տրուում Սուր տանուտէրի օգնական Յակոբջան Գոշարեանցին:

Երկու անգամ պ. Բարանովսկին կարգադրում է գոյքը ուղարկել Շուշի, բայց թողնւում է ճանապարհածախսի թանկութեան պատճառով:

Որոշում է գոյքը տեղափոխել Վաւրաշայի Պաշտաչ գիւղի պետական զարոցը:

Պահանջատէր ուսուցիչները դեռ չեն բաւարարւած: Հասարակութիւնը հրաժարել է ընդունել 1913/14 ուս. տարւայ սկզբին կոնսիստորիայի կողմից իրենց համար ուղարկւած վարժուհուն: Շրջանային տեսուչ հայր Սուրէն արեղան Սօսում ուսուցիչ է նշանակել նախկին հոգաբարձու պ. Գարեգին Տէր-Մկրտչեանին 150 ռ. ուժովով: Վերջինս չգիտէ ունից պահանջէ ուժովի մնացորդ 60 ռ. (տես «Փայլակ» № 33):

Մենք տանք միայն պարօցի մարտիրոսագործութիւնը, իսկ նրանից եզրակացութիւն հանելը թողնենք ապագայ պատմաբանին:

Մեյր. Նսայեան

ԶԻՆՆՈՐԱՆ - ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀ - ՀԻՄՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Թիֆլիսի շրջանային համակովկասեան գիւտարարողիւնաբերական կոմիտէի նախաձեռնութեամբ կովկասի գանազան քաղաքներից Բնգալից, Վյադիկավկազից, Երևանից, Քութայիից և այլ տեղերից եկած ներկայացուցիչներին հետ միասին, յունիսի 28-ին և 19-ին գումարուց խորհրդակցութիւն քաղաքային գումայի նիստերի դահլիճում, Համագումարը սկսեց յունիսի 28-ին, կիրակի օրը Ներկայ էին 90 հոգի մասնակցողներ:

Ա. Ն. Միլեան, կոմիտէի նախագահը, բանալով նիստը, ողջունի ճառ արտասանեց, պարզելով ժողովականներին խորհրդակցութիւն հրաւիրելու նպատակը: Այնուհետև ժողովը զիմեց կազմակերպչական աշխատանքներին, ընտրեց պրէզիդիում, նախագահ, փոխ-նախագահներ ու քարտուղարներ: Նախագահ ընտրեց Ա. Ի. Պատիսեան: Համագումար-խորհրդակցութիւնը ընդամենը ունեցաւ չորս նիստ. կարգացեցին մի շարք գեկուցումներ և քննութեան առնւեցին ներքին թէ գիտնեիր ու առաջարկները:

Ամենաառաջին ու հերթական խնդիրը խորհրդակցութեան համար պարզելն էր, թէ ինչ գործարաններ ու արհեստանոցներ կարող են յարմարեցւել պատերազմական նպատակներին ծառայելու համար և ապա թէ ինչ ձևով ընդարձակել մեզանում, կովկասում, պրնի, արձնի, ցինկի, ծծումբի և այլ արգիւնագործութիւնները: Առաջին նիստը ներքեւ էր կազմակերպութեան, երկրորդ և երրորդ նիստերը գեկուցումներին և չորրորդ նիստը բանաձեւերի քննութեան և ընդունելութեանը:

ՀԱՅԵՐՆ ՈՒ ՊԵՏԵՐԵԱՐԸ

— Յունիսի 28-ին, Ռոստովից և Զանգեզուրից Թիֆլիս ժամանեցին հայ կամաւորների երկու մեծ խմբեր: Նոյն օրը նրանք, ինչպէս և Թիֆլիսում գտնուող Ամերիկայից և այլ տեղերից եկած կամաւորները մեկնեցին

Քեզնից թագաւորւած վըշտիսարցունքով...  
Ինչ փոյթ քեզ համար...  
Երբ որ լոյսերն են մեռնում խաւարում...  
Ինչ փոյթ քեզ համար  
Թէ ես տանջւում եմ կէս գիշերներին  
Մինչև առաւօտ...

Ծիծաղող ապրիր... և թող ինձ հանգիստ...  
Իմ լաւ օրերի պատանն եմ հիւսում  
Վիշտից, արցունքից... ինչ փոյթ քեզ համար,  
Երբ որ ծաղիկն է թռչնում շիրմի մօտ...  
Հրանտ.

Դու չես նւագում... զբժա ինձ, զբժա,  
Իմ խելքն է ցընդում, երբ դու ես խօսում...

Ֆիլորա.  
Այն էս չեմ խօսում երբ որ լալիս են  
Զայները պէս-պէս... երբ որ ծաղիկն է  
Թռչնում շիրմի մօտ...  
Հրանտ.

Քեզ չեմ հասկանում... զբժա, նւագիր  
Ինձ վատ եմ ըզգում, երբ քեզ մօտ  
այսպէս տըրտում է անցնում...

Ֆիլորա.  
Ես չեմ նւագի, սև վարագոյրը  
Իմ դաշնամուրի էլ չի բարձրանայ  
էլ ես չեմ երգի... մարեցին վերջին  
Շողերը հոգուս պաշտած լոյսերի...  
Պատրել են արգէն իմ ջանել սիրոյ  
Վարդերը քնքոյշ... էլ ես երգ չունեմ  
Իմ երգը մեռաւ... իմ յոյսը մարեց...  
Հրանտ.  
Դու ինձ չես սիրում...

Երևան՝ պատերազմի դաշտ անցնելու համար: Այս օրերս Ամերիկայից սպասւում է 500 հոգուց բաղկացած մի մեծ խումբ:

— կովկասի փոխարքայի կարգադրութեամբ հրամանագրւած է բոլոր տեղական իշխանութիւններին աջակցութիւն ցոյց տալ, որ թիւքաշայ և պարսկաշայ բոլոր փախստականները վերադառնան իրանց տեղերը, որպէսզի կարողանան հունձ անել և պատրաստել իրանց պաշարը: Դադլը դէպի հայրենիք խմբերով արդէն սկսել է: Տեղափոխութեան ծախքը հոգում է էջմիածնի Գլխաւոր Յանձնաժողովը:

— Վանի լճից հարաւ-արեւմուտք Արածիկ գիւղում գտնուում են 1,500 առկեարներ 14 թնդանօթ, բազմաթիւ քղեր, ջէյօներ և արարներ:

— Մուսուլում հաւաքել են 50,000 քղեր և պահեստի ասկիւններ, որոնք մտադիր են Վանի վրայ դնալ:

— Մերդնենկից «Հորիզոն»-ին գրւում են: Իշխանութիւնը թոյլ է տւել վերադառնալու միմիայն բերդուցիներին: Սահմանակից բնակիչների վերադարձը արգելւած է: Թիւքաշայերին ուղարկում են Բորչալի գաւառը:

Մանազկերտի շրջանում նախ քան ուսական զօրքի գալուստը, եղած հայերի կոտորածի ծաւալի մասին, առաջ ենք բերում մի քանի տեւալներ այն տեղեկագրից, որ տեղական առաջնորդական փոխանորդը ուղարկել է Վեհ. Կաթողիկոսին: Պնուսի 27 հայ գիւղերից, պարունակող 3322 տուն, ազատւել են միայն 128 մարդ: Ն.-Բուլանլի 11 հայ գիւղերից. պարունակող 1000 տուն, ազատւել են միայն 21 մարդ: Վերին Բուլանլի 15 հայ գիւղերից, պարունակող 2225 տուն, ազատւել են 423 մարդ: Մանազկերտի 27 հայ գիւղերից, պարունակող 1089 տուն, ըսպանւել են 34 մարդ: Պլաթի 24 հայ գիւղերից, պարունակող 2159 տուն, ազատւել են միայն 248 մարդ: Արծկէի վիճակում, Նորչընճը գիւղում, 55 տուն, սպանւել են 123 հոգի:

— Պետրոգրադի քաղաքագլուխ կոմս Տօլստոյը ուղարկել է Վեհ. Կաթողիկոսին՝ հայ փախստականների համար 124,000 ռ., որից 47,000 ռ. իր միջոցներից, իսկ 77,000 ռ. տուփային հան-

Ֆիլորա.  
Ինչպէս ուզում ես, այնպէս հասկացիր  
Զէ ես միշտ քեզ մօտ—որպէս աղքատ  
կին  
Ստրուկ եմ միայն խեղճ, իրաւագուրդ...  
Ինձ համար մէկ չէ սիրել, թէ ատել...  
Այդ միևնոյն է... Ստրուկն ապրում է  
իրապէս մեռած...

Հրանտ.  
Զէ որ աղքատ չես... այժմ հարուստ ես...  
Ո՛ւ՜ն է այս ստունը...

Ֆիլորա.  
Տուն կայ վատթար է մութ գերեզմանից...  
(Ցնորուն ծիծաղ... լուսութիւն)  
Հրանտ.

Ես զարմանում եմ, զէմքըդ միշտ տըրտւում  
Բայց դու հըրճում ես քո հոգու խորքում,  
Որ իմն ես իրօք այս հարուստ տան մէջ  
անհոգ ու անփոյթ...

Ֆիլորա.  
Պարտածի խինդը նման է մեռնող  
Մարդու հառաչին... Բայց որպէս ըստ  
րուկ  
Ինչ ընդունում ես, այն էլ կընդունեմ...  
Հրանտ.

Ես ընդունում եմ, որ ինձ չես սիրում...  
Ֆիլորա.  
Ընդունիր այնպէս ինչպէս որ կուզես...  
Հրանտ.

Ուրեմն օտար ենք երկուսս իրար...  
Հրանտ.

գանակութեան արդիւնքից: Կովկասից, Արգար և Ընկ. ուղարկել է 8000 ռ.: Յայտնեց, որ մինչև այսօր յատկացւած են և ուղարկւած Վանի աղէտեալների համար 75,000 ռուբլի: Մանազկերտի 27,000 ռ., Ատրպատականի 27,000 ռ., Բիթլիսի 10,000 ռ.: Վեհ. Կաթողիկոսի կարգադրութեան համաձայն, Վանում բացելու է այս օրերս հիւանդանոց 50 մահճակալով:

ԼՐԱՏՈՒ

ՀՈՒՂԻ

Անցեալ յունիսի 26-ին սանիտարական քննութեան ենթարկեցին քաղաքիս կոնդիտերների արհեստանոցները և երեք հացափուռերը Շուշու 1 քաղաքամասում: Քննութեան ներկայ էին քաղաքագլուխը, քաղաքային վարչութեան անդամները և բժիշկ Զուրաբեանցը: Առատամանի և եղբ. Գարբիէլեանցների կոնդիտերական արհեստանոցները վերին աստիճանի հակաառողջապահական դրութեան մէջ են գտնւել: Այդ արհեստանոցները զետեղւած են նեղ, ցածր, մութ և արհեստանոցի համար անյարմար շէնքերում: Օդանցքի պակասութեան պատճառով օդը միանգամայն ապականւած, պատերը, յատակները, առատաղները սնչափ կեղտոտ, դարեքները անպէտք. բանտրների հագուստն ու դոպոնցները քստմեցնելու չափ անմաքուր: Գործ ածող ջուրը պղտոր, տակառը, նոյնպէս և էմալիայ ամանեղէնը ու մեքենաները վերին աստիճանի կեղտոտ:

Օհանջան Բաբայեանի և Հայրապետ Գրիգորեանի հացի փուռերը ևս գտնւած են չափազանց հակաառողջապահական դրութեան մէջ: Ընդ մին յանձնաժողովը եկել է այն եզրակացութեան, որ Գրիգորեանի հացատան շէնքը անպէտք է ոչ միայն բանտրների, այլ և կենդանիներ կապելու համար. շէնքի բարձրութիւնը պակաս է երեք արշինից: Գրիգորեանցի ջրի տակառի մէջ գտնւած են կանաչ վարունկներ, որոնցից մէկի կէսը կերած: Ցանձնաժողովը բոլոր պակասութիւնների համար կազմել է արձանագրութիւն, մեղաւորներին օրինական պատ-

Ֆիլորա.  
Դու չես նւագում... զբժա ինձ, զբժա,  
Իմ խելքն է ցընդում, երբ դու ես խօսում...

Ֆիլորա.  
Սախաւած էի ես միշտ ստելու...  
Հրանտ.  
Բայց դու յիշում ես... ես սուտ չեմ  
ասել  
Երբ երգում էի, թէ հաւատում եմ  
սիրոյդ խոստումին...

Ֆիլորա.  
Իրաւունք չունիս նոյնիսկ ստելու...  
Զէ դու կարող ես սուտից կարմրելու  
Պեղգել, սպանիլ... էլ ինչեւ ստել...  
Իմը ուրիշ է... չէ ես ստրուկ եմ  
ես պիտի ստեմ, թէ քեզ սիրում եմ...  
Այս է օրէնքը ձեր և աշխարհի...  
Դու սովորեցիր ինձ այդպէս ստել...

Հրանտ.  
Դու ինձ չես սիրում... ես այդ գիտէի...  
Բայց աւելի ճիշտ ես ըզգում էի.  
Մի ուրիշ անգամ մենք կընանդիպենք...  
(Դնում է):

Ֆիլորա. (մենակ)  
Ճում է կուրծքս հընցի նրման  
Երկաթ են ջարդում իմ սրտի խորքում,  
Ով է իմ սիրտը այսպէս միշտ յուզում...

Հրանտ. (զրսից)  
Ես, օ, ես միայն, ծերունիդ խելաւ...  
Ֆիլորա.  
Գնաց, թող գնա... օ, երնէկ, երնէկ  
Երեք շրջանայ...  
(Կը շարունակւի).  
Գր. Ներսիսեան



տասնամյակն իր անհատական և հասարակական գործունեության համար:

Մագաթանի կոնդիտորական արհեստանոցը բաւարարել է յանձնաժողովին իր մաքրութեամբ:

— Խմբագրութիւնս յայտնում է «Փայլակի» քաղաքիս յարգելի բաժանորդներին, որ թերթի № 33-ը ժամանակին իրենց չեն հասցրած ցրիչի հիւանդութեան պատճառով:

— Առաջիկայ ուրբաթ օրը յուլիսի 10-ին ամառային ժողովարանի դահլիճում տեղի կունենայ թիւ. դպրոցի ուսուցիչ պ. Ստեփան Դեմուրեանի համերգը, ինչպէս մեզ հաղորդում են, բաւականին ճոխ և հետաքրքրական ծրագրով:

— Շուշու քաղ. ինքնավարութիւնը դիմել էր համապետական քաղաքների միութեան կովկասեան լիազօրին, խնդրելով հաղորդել, թէ ինչ պայմանով Շուշին կարող է միանալ քաղաքների միութեանը: Բաժանմունքի լիազօրը յայտնել է, որ միութեան մէջ մասնող այն քաղաքները, որոնք չեն պահում վերաւորներ, կարող են մտնել միութեան մէջ, օգնելով միութեանը դրամական միջոցներով, միեւրբնէր և այլ առարկաներ ուղարկելով և միութեան յանձնարարութիւնները կատարելով:

— Մեզ հաղորդում են, որ «Ազատութեան» հետեւալ ներկայացումը — «Աշխարհի դատաստանը» գրամ. 4 գ. տեղի կունենայ չորեքշաբթի օրը 8-ին յուլիսի, ամառային ժողովարանի դահլիճում:

— Մեզ յայտնում են, որ քաղաքային ինքնավարութիւնը դեռ պատրաստել չէ տւած աֆիշաների համար յատուկ տախտակները, մինչդեռ ուստիկանութիւնը արգելում է ներկայացումների, կինեմատոգրաֆների և զբօսանքերեկոյթների աֆիշաները կպցնել տների պատերին:

— Բաղաժային ինքնավարութիւնը յուլիս ամսուայ համար հրատարակել է նոր սակագին կենսական անհրաժեշտ մթերքների:

ԿՈՎԿԵՍ

— Ախալքալաքում «Եղբայրական օգնութեան» տեղական կոմիտէի նախաձեռնութեամբ բացւած է կահաւորւած հիւանդանոց՝ յատկապէս փախստականների համար, որով այստեղ այնտեղ ապաստանած գաղթական հիւանդների թիւը զգալի կերպով պակսուել է:

— Հայոց գիւղատնտեսական ընկերութիւնն ու Բագրի Կոլտուրական Միութիւնը նոր-Բայազէտի գաւառում սկսել են գիւղատնտեսական աշխատանք և շարունակում են՝ հիմնելով զանազան վայրերում վարձակէտեր:

ՄԵՐ ԹՂԹԵԿԻՅՆԵՐԸ

ԱՆՁՐԵԻՆԵՐՆ ՈՒ ՀՈՒՆՁՐ

Հաթարի հանքեր. 26-ին յունիսի

Մի ամսաչափ տեղացող երկարատև հեղեղներն ու անձրևները ստիպեցին շրջանիս հայ ճարահատեալ գիւղացուները, դիմելու իր պապենական, նախապաշարմունքի հին ձևին, զոհաբերութեան: Վերջերս ամեն մի քայլափոխում լսելի էին լինում գիւղացուների տրտունջները, որ «անհաւատ ենք դարձել», որ «մեր մեղքերի համար է Աստուած մեզ պատժում» և այլն և այլն: Սոյնաման տրտունջներն ու բողոքները ուղղւած էին գլխաւորապէս դէպի երիտասարդութիւնը, դէպի փառքը ի շատէ գիտակից անձերը: Այդ երևոյթը մասսայական ընաւորութիւն կրելով, արտայայտւում էր ամեն տեղ, իւրաքանչիւր գիւղում: Վերջապէս այս

բողոքի հետեւանքն այն եղաւ, որ ըստ գիւղացիութեան ցանկութիւնների, ամեն տեղ էլ, բնութեան արհաւիրքներից ազատւելու համար, դիմեցին ըստ իրենց, դրական ու կտրուկ միջոցին՝ օրհնւած մատաղին: Եւ չգիտեմ բարեբախտաբար ասեմ, թէ դժբախտաբար, միւս օրանից իսկ, շաբաթներով ամպամած երկնակամարից դանդաղութեամբ հեռացան դէպի անհուն տաքածութիւնը, թուխպերի քուլաները:

Յաղթանակը մեծ էր: Ամեն կողմից լսւում էին հեզնական արտայայտութիւններով լի յաղթական ձայներ ուղղւած դէպի թերահաւատները: Շնորհիւ դորա նախապաշարմունքն ու անապաշտութիւնը աւելի ևս խորը արմատներ ձգեց ու աւելի ևս ոյժ տւաւ նոցա համոզմունքին, աւելացնելով համամիտների բանակը բազմաթիւ թերահաւատ եղողներով: Գիւղացիութիւնը երկար անգործ մնալուց ետ, նորից եռանդով կպել է իր աշխատանքին ու սկսել խոտհարքն ու հունձը: ԽԱՐ

ԹԵՏՐՈՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐԵՍ

«Օթէլլօ»

Չորեքշաբթի, ամսոյ 1-ին, հայ դերասանական խումբը ամառային ժողովարանի դահլիճում ներկայացրեց «Օթէլլօն»:

Եթէ ընդունենք, որ Շէքսպիրի գործերը մի-մի փորձաքար են իւրաքանչիւր դերասանի և դերասանական խմբի համար և պահանջում են ընդհանրապէս շատ ուժեղ անսամբլ, պիտի բաւարար համարենք ամառային աւելւորանոցի խունացած և անշուք արդուզարդ ունեցող բեմի վրայ սիրողների մասնակցութեամբ տւած Օթէլլօն:

Գալով իւրաքանչիւր դերասանի խաղին, պիտի ասենք, որ փափագեան այդ երեկոյ տւաւ տիպը մի նոր Օթէլլօի, որ իր քննընթերցմամբ և կիրթութեամբ եթէ այսպէս կարելի է արտայայտել — շատ էր տարբերւում հայ բեմի սովորական ատլէտ, ահաբեկ Օթէլլօններից: Դերասանի չափ ու ձևի տակ դրւած և միաժամանակ ոչ «բռնազօսիկ շարժումները, հարուստ միմիկան, և զգացւած խաղը այնպիսի առաւելութիւններ են, որոնք պատիւ կարող են բերել շատ լուրջ դերասանների: Ափսոս, որ մեր տաղանդաւոր դերասանին պակսում է ձայնը, արտայայտուել այն ամենը, ինչ նա զգում է և պէտք է արտայայտի: Չափազանց արագախօսութիւնը ևս, որ տաճկահայ դերասանների մեծամասնութեանը յատուկ է, մեծ միտուս է նրա խաղի համար, որից տարաբախտաբար հազիւ թէ ազատի Փափագեանը:

Թաշնեանը Եագօի տիպը տալու համար ըստ երևոյթին շատ էր աշխատել, բայց նրա խաղը տեղ-տեղ միայն յաջող էր: Թաշնեանի Եագօն իր ամեն արտաքինով տիպիկ չէր, այդ էր երևի պատճառը, որ նրա խաղի տպաւորութիւնը ուժեղ չէր, չնայած որ դերակատարը ունի այդ դերի յաջողութեան համար որոշ տեւալներ:

Արուս-Ոսկանեան թոյլ Դէզդէմօնա էր. այդ դերը նրա ամպլուային չէ պատկանում, ուստի և խաղը շատ սառն էր առաջ գնում, կարծես ակամայից: Դերասանուհին՝ անմեղ, հեղ, խաղաւանքների զոհ Դէզդէմօնայի փոխարէն աւելի շուտ տւաւ կեղծող, խորամանկ և պայքարող Դէզդէմօնայի տիպը:

Միւս դերակատարներից Օվի-Ահարոնեան, Կոստանեան և Մամիկոնեան

պահպանում էին անսամբլը: Միւսները շատ էին թոյլ:

Մի խոշոր թերութիւն ևս, որ նկատելի է խմբի բոլոր խաղերին, դա արեւմտեան և արեւելեան բարբառների խառնուրդն է, գլխաւորապէս Փափագեանի և Արուս Ոսկանեանի դերերում: Գէտք է վերջ տալ այդ պակասութեան: Թատրոնում հասարակութիւն շատ կար, որ բազմիցս բռնէ ծափահարութեամբ վարձատրեց Փափագեանին:

Պ Ե Տ Ե Ր Ե Զ Մ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(Պետր. հեռ. գործ.)

ԳԵՐԵԳՈՅՆ ԶՈՐԸՆԲԱՐԿՆԵՐՆԵՐԵՆԵՐԸ

1 յուլ. թշնամին յուլիսի 29 երեկոյեան նարեկ ճակատում անցաւ յարձակման: Լօմժայի ուղղութեամբ հակառակորդը յունիսի 29-ին երեկոյեան և հետեւալ օրը սահմանափակեց ուժեղ թնդանօթաձգութեամբ: Պիսսայի աջ ափին թշնամին յունիսի 30-ին գրւաւեց մեր խրամատները ճակատում երկու վերստի վրայ, սակայն դուրս չպրտւեց մեր հակալարձակումով: Շկլա գետի երկու ափերին տեղի ունի յամառ կռիւ: Թշնամու կարեւոր ոյժէ են յարձակւում Օրժից և Լիզլինա գետերի մէջ եղած տարածութեան վրայ: Մեր զօրքերը այստեղ վճռական կռիւ չբռնելով, յուլիսի 1-ին գիշերը անցան երկրորդգծեան դիրքերը: Վիսլայի ձախ ափին փոփոխութիւն չկայ: Վիսլալօզի մօտ կռուող մեր բանակը յունիսի 21-ից մինչև 28-ը, մի շարթւայ ընթացքում, ուղիղ հաշուով գերի է վերցրել 297 սպայ և 22,464 զինուոր: Խօլմի ուղղութեան վրայ, Վօլիգա գետի մօտ տեղի ունեցաւ թեթեւ ընդհարում, ըստ որում յունիսի 30-ի գիշերը այստեղ 150-ից աւելի գերիներ վերցրին: Մնացած ճակատում սովորական հրաձգութիւն էր:

Կովկասեան զօրքանակի շտաբից

29 յունիսի: Մերձծովեան շրջանում հրաձգութիւն էր: Չամբէկից հարաւ մերոնք յարձակւում են Միրզա-աղա սարի վրայ: Մեղակերտի (Մանազկերտ) ուղղութեամբ մեր զօրքերը կռոււմ են Կօպ-Կարմունջի շրջանում, ըստ որում մեր մի զօրասիւնը բռնել է Շէյխի կամուրջը Եփրատի վրայ, ճանապարհին ոչնչացնելով մինչև երկու հարիւր քիւրդ և խլելով հազարից աւելի անասուն: Մնացեալ ռազմաճակատում առանց փոփոխութեան:

Շուշայ Զուլհակաւից Արևեստաւից - Դպրոցի Վարչութիւնը

պատիւ ունի յայտնելու յարգելի հասարակութեան, որ հաղորդակցութեան ճանապարհների թոյլ և անկանոն գործունէութեան պատճառով սեփական գործաւճիւրդները անկարող լինելով արտահանել, որոշել է երեք ամիս ժամանակով իր պահեստի գորգերի արժէքը պակսեցնել: Տեղեկութեան համար կարելի է հարցնել ամեն օր Զուլհակաւիցում, առաւօտեան ժամի 11-ից—1-ը, իսկ երեկոյեան 5—6-ը:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Շուշի 25 յունիսի

Հարաբաղի թիմի կառավարիչ Բարձրապատիւ տ. Զաւէն վարդապետի ինձ ուղղած ներկայ յունիսի 16-ի №962 առաջադրութիւնից երևում է, որ իւր կարգադրութեամբ Շուշի քաղաքի քահանաները ժողովելով իրենց ծխականներից վանայ սովեալների և տաճկահայ գաղթականների օգտին 571 ռուբլի 10 կոպէկ՝ ներկայացրել են իրեն տ. Զաւէն վարդապետին առանձին առանձին յայտարարութիւններով ու ցուցակներով, որպիսի գումարը նոյն թիւ №961 յայտարարութեան հետ ուղարկել է ս. էջմիածին՝ Նորին ս. Օծութեան ազգիս Վեհափառ Հայրապետի հովանաւորութեան տակ գտնւող Կարգադիր Յանձնաժողովին:

Յիշեալ գումարը հանգանակել են հետեւեալ քահանաները, այն է Յարութիւն աւագ քահանայ վարդապետեան՝ 167 ռ. 80 կ., Մեղրեցոց ս. Աստուծածին եկեղեցու միաբան—Մինաս, Խորէն ու Բարսեղ քահանաները՝ 14 ռ. 20 կ., Կարապետ քահանայ վարդապետեան՝ 70 ռ. 50 կ., Յակովբ աւագ քահանայ Այվազեան՝ 52 ռ. 50 կ., Մուշեղ աւագ քահանայ վարդապետեան՝ 44 ռ. 35 կ., Գարեգին աւագ քահանայ Յովհաննիսեան՝ 44 ռ., Մելիշէ քահանայ Թարխանեան՝ 30 ռ. 45 կ., Արսէն քահանայ Նախումեան՝ 26 ռ. 50 կ., Պետրոս քահանայ Տէր-Յովհաննիսեան՝ 14 ռ. 80 կ., Արիստակէս քահանայ Տէր-Յովհաննիսեան՝ 6 ռ. և Սիմէոն քահանայ Տէր-Իսրայէլեան՝ 3 ռուբլի:

Շուշի քաղաքի հայոց եկեղեցիների դործակալ՝ Յարութիւն աւագ քահանայ վարդապետեան:

«Փայլակի» № 33 «Թատրոն և դերասան» բաժնի «Քաղաքաբախական մահ» վերատառութեամբ Թ. Տ.-Յ. ստորագրութիւն կրող բեցենդիան իմը չէ: Յարգանքով Թ. Տ.-Յովհաննիսեան

Խմբ.-հր. Լ. Վարդապետեան

Печатать дозволено военной цензурой

Объявление

Дамскій кружокъ при шушинскомъ отдѣлѣ Общества повсемѣстной помощи пострадавшимъ на войнѣ солдатамъ и ихъ семьямъ, приступая къ работамъ по изготовленію бѣлья и повязокъ „противогазъ“ для нуждъ арміи, просить всѣхъ сочувствующихъ дамъ принять участіе въ этомъ благомъ дѣлѣ.

Матеріаль выдается въ помѣщеніи реального училища еженедѣльно по средамъ и субботахъ отъ 12 до 1½ ч. дня.

Распорядительница Янковская.